

A R A Ş T I R M A M A K A L E S İ / R E S E A R C H A R T I C L E

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1090893

TÜRKİYE'DEN YURTDIŞINA GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK NEDENLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Suzan ODABAŞI GÜRGİL*

* Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İktisat Bölümü

e-posta: suzan.gurgil@usak.edu.tr

ORCID 0000-0002-4646-8640

Öğr. Gör. Nuray KARAMAN**

** Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü

e-posta: nuray.karaman@usak.edu.tr

ORCID 0000-0002-9517-0277

ÖZ

Son yüzyılda uluslararası göç eden nüfusta görülen artış ile birlikte dünya nüfusunun yaklaşık %4'ü yaşamına göçmen statüsünde devam etmektedir. Bireylerin göç kararlarında etkili olan faktörleri siyasi belirsizlikler ve sosyo-ekonomik sorunlar olarak iki ana başlıkta değerlendirmek mümkün olmakla birlikte birçok alt unsurun da etkili olduğu bilinmektedir. Bu çalışma, bireylerin Türkiye'den yurtdışına göç kararlarında etkili olan sosyolojik ve iktisadi faktörlerin analiz edilmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye illeri düzeyinde, 2016 ve 2019 yılları arasında içeren bir panel veri seti kullanılarak Türkiye'den yurtdışına göçü etkileyen faktörlerin analizinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Lojistik regresyon, ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi ve sayım verisi yöntemleri olmak üzere dört farklı model yardımıyla analizler gerçekleştirilmiştir. Tahmin sonuçlarına göre işsizlik oranı ve gelir düzeyi gibi iktisadi faktörlerin yanında okuryazar olan nüfus ve yurtdışından gelen nüfus da bireylerin yurtdışına göç kararlarında etkili olan faktörler içerisinde yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yurtdışına göç, yurtdışından göç, kent iktisadı, göç ekonomisi, işsizlik, suç.

Jel Kodları: R11, J15, J61, J64, E24.

SOCIO-ECONOMIC REASONS OF MIGRATION FROM TURKEY TO ABROAD

ABSTRACT

During the last century, as a result of a sharp increase in the total number of refugees, approximately 4% of the world's population continues to live in the status of the immigrant. Although it is possible to evaluate the factors that affect the migration decisions of individuals under two main headings as political uncertainties and socio-economic problems, it is known that many specific reasons are also effective. This study aims to analyze the socio-economic factors which have an impact on the individuals' immigration decisions. Hence, city-level panel data from 2016 to 2019 for 81 is employed to estimate the factors affecting migration from Turkey to abroad. This empirical analysis is conducted by using four different models: (1) Logistic regression, (2) weighted least squares method, (3) adjusted variance, and (4) count data methods. The findings show that the unemployment rate and median income level are two economic factors that have a statistically significant impact on the individuals' immigration decisions. Additionally, (il)lteracy rate and the refugee inflow are two sociological factors that are related to the increase in the number of individuals who decided to move to another country.

Keywords: Immigration, emigration. urban economics, economics of immigration, unemployment, crime.

Jel Codes: : R11, J15, J61, J64, E24

Geliş Tarihi/Received: 21.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 19.04.2023

Yayın Tarihi/Printed Date: 30.06.2023

Kaynak Gösterme: Odabaşı, S. ve Karaman N. (2023). "Türkiye'den Yurtdışına Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenleri". *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(11) 75-90.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanlar ihtiyaçlarını karşılamak ve daha iyi hayat koşullarına ulaşabilmek için bir yerden bir yere göç etmektedir. Göç olgusu iklim, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve eğitim gibi pek çok farklılaşan nedenden kaynaklanmaktadır. Son yıllarda, işçi göçünün yanı sıra beyin göçü de uluslararası göç hareketleri alanında payı en fazla artan göç hareketlerinde biri olarak tartışılan konular arasında yer almaktadır. Beyin göçünü gerçekleştiren kişilerin eğitim düzeyinin ve sosyal- kültürel sermayelerinin yüksek olması, terk edilen ülke içinde sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda önemli bir kayıp ortaya çıkarmaktadır (Ulusoy, 2020: 120). Bu nedenle göçün nedenleri, göç veren ve göç alan ülkelerde meydana gelen sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi sorunları anlayabilmek ve çözebilmek için göç konusunu sosyal ve ekonomik faktörleri içeren geniş bir yelpazede ele almak oldukça önemlidir.

1950'lerin sonlarında ve 1960'larda Batı Avrupa devletlerinin yaşadığı ekonomik genişlemenin önemli bir sonucu olarak, Akdeniz havzasından batı ve kuzey Avrupa'ya geniş çaplı bir işçi göçü yaşanmıştır. Türkiye, savaş sonrası Avrupa'ya doğru hızla artan göç sürecine dahil oldu ve kısa sürede önemli göçmen işçi tedarikçilerinden biri haline gelerek İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Avrupa'daki göçmen işçi hareketliliğinde etkin rol oynayan ülkeler arasında yer aldı. Türkiye ilk kez büyük ölçekli ekonomik göç veren bir ülke olma belirtilerini 1960'larda göstermeye başladı (Sayari, 1986: 88). İş Kurumu'nun (İŞKUR) aracılığıyla 1963 ve 1966 yılları arasında yer alan dönemde Batı Almanya, Belçika, Hollanda ve Avusturya'da toplam 180.000 Türk göçmen işçi gönderildi (Penninx, 1982: 791). Bu dönemde Batı Avrupa'ya gelen ilk Türk göçmen işçi grubu, kendi ülkelerinde işsiz veya ülkelerinin ekonomik durumu ile ilgili karamsar olan geleneksel göçmen kategorisinin bir parçası değildi. Bu göçmenlerin çoğu, İstanbul, Ankara, İzmir gibi Türkiye'nin belli başlı şehirlerinde istihdam edilmiş vasıflı işçiler ve zanaatkarlardı. Bu göçmenlerin birçoğu ailesi yanında olmayan yalnız erkeklerden oluşmaktaydı. Göç sürecinin sonraki aşamalarında, göç dalgalarına katılan Türklerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarında önemli bir değişiklik olmuştur. Göç eden kesimin önemli bir bölümünü Türkiye'deki çalışmayan kadınlardan ve kırsal kesimlerinden gelen çiftçilerden meydana gelmeye başlamıştır. Nitekim 1985-1995 döneminde Avrupa'daki fiili Türk işçi sayısı nispeten küçük bir artış gösterirken, bakmakla yükümlü oldukları kişi sayısında önemli bir artış olmuştur.

Göç sürecinin sonraki aşamalarında özellikle Avrupa'daki Türk göçmenlerin arkadaşlarına, akrabalarına ve tanıdıklarına göç ettikleri yerlerdeki sosyal ve ekonomik refahlarını ve avantajlı durumlarını bildirmesi bu göç hareketlerinin hızlanmasına yol açmıştır. Özellikle göçmen nüfusun belli dönemlerdeki memleket ziyaretleri ve memleket özlemleri göçmen Türkler ve Türkiye'de yaşayan halk arasında sosyal ilişkilerin kopmamasında önemli bir oynamaktadır. İşçi göçmenlerin ailelerinin de yanlarına göç etmesi; Batı Avrupa'dan Türkiye'ye dönüş göçünün azalması; Türk göçmenler arasında artan doğum oranının bir sonucu olarak Batı Avrupa ülkelerinde Türk nüfusunda önemli bir artışa sebep olmuştur. Türkler, Avrupa'nın en büyük göçmen topluluklarından biridir. Halihazırda Avrupa'da ikamet eden 5,5 milyondan fazla Türk etnik kökenine sahip insan vardır, bunların 2 milyon 964 bini Almanya'da ikamet etmektedir (The World Bank, 2015). Hollanda, Fransa, Belçika, Avustralya ve İsviçre gibi pek çok Batı ülkesinde de Türk göçmenler ikamet etmektedir. Vasıflı işgücünün ya da eğitim seviyesi yüksek kişilerin yurt dışına göç etmesi, göç veren ülkenin ekonomik büyümesini önemli ölçüde etkilemektedir. Göçü birçok farklı disiplinin ve faktörlerin ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel faktörler basta olmak üzere rol oynadığı çok yönlü bir süreç olarak değerlendirmek sadece göç veren ülkenin karşılaştığı zorlukları anlamak için değil ayrıca göçe sebep olan faktörleri anlamak içinde oldukça önemlidir.

1. Küreselleşme ve Göç Olgusu

Küreselleşme, devletler arasında güçlü ekonomik, bilgi, siyasi, kültürel ve diğer bağların kurulması ile karakterize edilir ve bu bağlantılar ülkelerin gelecekteki gelişmelerinin belirleyici bir bileşeni haline gelir. Bu bağlantıların en önemlilerinden birisi ise göç akımlarıdır. Küresel ekonomi, seyahat kolaylığı ve ulus ötesi iletişim uluslararası nüfus hareketliliğini artırdı ve pek

çok insana göç fırsatı sunmaktadır. Ulus ötesi insan hareketliliği anlamında göç, küreselleşmenin en önemli yönlerinden birisidir (Castles et al., 2013: 65). Büyüyen uluslararası işçi dövizleri, genişleyen ulus ötesi topluluklar, artan uluslararası emek göçü ve diaspora katılımı, küreselleşmenin göç üzerindeki bazı etkili sonuçlarıdır (Segal, 2019: 138). Ülkelerin modernleşme ve küreselleşme süreçlerine farklı derecelerde katılımları ekonomik koşullarında ve sağladıkları fırsatlarda farklılıklar ve eşitsizlikler yaratmaktadır ve bu sebeple insanlar ekonomik ve sosyal durumlarını iyileştirmek amacı ile ülkeler arası göç etmektedirler. Özellikle, dünya ekonomik sisteminin küreselleşmesi, göç akımlarının ölçeklerinde ve yapılarında önemli değişikliklere yol açmıştır.

1980'lerden başlayarak, bilgisayarların ve internetin giderek yaygınlaşan kullanımında somutlaşan bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT), en son küreselleşme hamlesinin teknolojik temelini temsil etmektedir. Küreselleşme 15. ve 16. yüzyıllarda keşif çağından ve kapitalist modernitenin doğuşundan beri var olmakla beraber, 1980'lerde bilgisayarların ve internetin giderek yaygınlaşan kullanımıyla hız kazanmıştır (Colic-Peisker, 2017: 4). Küreselleşme yeni olmasa da bir süreç ve ideoloji olarak her zamankinden daha radikal olmaktadır. Güvenlik, ekonomik fırsat ve eğitim gibi sebeplerle insanlar ulus ötesi göç halinde ve daha genel olarak ulus ötesi göç ve hareketlilik, geçici göçmenler, uluslararası öğrenciler, geçiciler, sığınmacılar, turistler, mevsimlik işçiler, profesyoneller dahil olmak üzere çok sayıda biçime dönüşmektedir (Erdoğan, 2015: 110; Toksöz, 2006: 102).

Küreselleşme olgusunun hem toplumsal sorunlar ve ilişkilerdeki değişiklikleri analiz etmek hem de bu değişiklikleri yönetmek ve bunlarla başa çıkmak için etkili politikaların yaratılmasındaki önemi yadsınamaz. Son yıllarda göç ve göçmenlerle ilgili çalışmalar, artan küreselleşme ile birlikte yeniden şekillenen toplumsal sorunların ve farklı göç türlerinin neden ve sonuçlarını ulusal analiz düzeyinin ötesinde açıklamak gerektiğini vurgulamaktadırlar (Castles & Miller, 2008: 102; İçduygu & Keyman, 2000: 384; Mavroudi & Nagel, 2016: 54). Küreselleşmenin toplumsal meseleler üzerindeki etkilerin yanı sıra göçün neden ve sonuçları arasındaki ilişkinin küresel, ulusal ve yerel bağlamda anlaşılmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Küreselleşme olgusunun ekonomi-politik belirleyiciliği ve göçün en önemli faktörlerinden biri olması nedeniyle son zamanlarda Türkiye'den yurtdışına artan göç hareketlerini ve Türkiye'nin bir geçiş ülkesi olarak değişen statüsünü analiz etmek için Türkiye'deki sosyal, ekonomik ve politik değişimleri ulusal ve uluslararası düzeyde anlamak gereklidir.

Ulaşım ve iletişim sistemlerinin devrimsel gelişimi göç patlamasına neden oldu ve aynı zamanda ulus ötesi hareketlilikler dünyanın belirli bölgelerinde yabancı işgücü talebinin artmasıyla da hız kazandı. Örneğin, savaş sonrası Avrupa'nın sosyal ve ekonomi tarihi, dünyanın birçok bölgesinden Batı Avrupa ülkelerine yönelen kitlesel göç akımlarından önemli ölçüde etkilenmiştir. Örneğin, Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya gibi bir çok Avrupa ülkesine göçmen işçi göndermiştir ve özellikle 1980'lerin sonlarına doğru Avrupa'ya göç etmek isteyen bireyler için bir transit ülke olmaya başlamıştır (Dedeoğlu, 2011: 28; Lordoğlu, 2015: 31). Ekonomik korkular ve yükselen milliyetçilik, göç veren ve göç alan ülkelerdeki insanların göçe ve göçmene ilişkin olan algılarının, tutumlarının ve bu ülkelerin politikalarının ve programlarının şekillenmesinde ve yönetilmesinde etkili olmuştur. Göçmenler, gönüllü olsun ya da olmasın, her zaman yaşam kalitelerini iyileştirmeye çalışırken, göç alan ülkeler bir dizi ekonomik, pratik, sosyal ve tutumsal faktörlere göre göçmen grupların

büyükliğini ve profilini yönetmeye çalışırlar. Göç sadece göç eden bireyler ve gruplar üzerinde değil ayrıca göç alan, göç veren ve hatta transit ülkeler üzerinde uzun vadeli etkilere sahiptir (Segal, 2019: 136). Bu sebeple, göçün nedenlerini anlamak aynı zamanda göç alan ve göç veren ülkelerdeki göçün yarattığı etkileri anlamak ve çözüm önerileri sunabilmek adına oldukça önemlidir.

2. Göç Olgusunun Nedensellik İlişkileri

Göç akımlarının ekonomik (işçi hareketleri), siyasi (sığınmacılar, mülteciler), sosyal ve kültürel (eğitim, beyaz yaka iş hareketleri) faktörler açısından sınıflandırılması sadece devlet kurumları

tarafından değil sosyal bilimciler, ekonomistler gibi birçok bilim alanları tarafından da kullanılan bir yöntemdir (Sirkeci, 2003: 190). Yapısal-tarihsel bir perspektifi benimseyen Castles ve Kosack (1973) ve Salt ve Clout (1976) gibi sosyal bilimciler, uluslararası işçi göçünün nedenlerini hızlı demografik büyüme karşısında mevcut kaynakların yetersiz kalması, kapitalist ekonominin eşitsiz gelişimi ve Avrupa'nın üçüncü Dünya ülkeleri sömürsü olarak açıklamaktadırlar. Nüfus ve ekonomik büyüme arasındaki eşitsizlik ve yaygın işsizlik kendi ülkelerinde iş bulamayan ve ekonomik sıkıntı yaşayan insanları Batı Avrupa'ya göç etmek durumunda bırakmaktadır. Literatürdeki Neo-klasik yaklaşımdan ikili piyasa'ya kadar olan birçok çalışma ekonomik yaklaşımlar, ücret ve istihdam farklılıklarının göç üzerindeki etkileri üzerine odaklanmışlardır (Massey vd., 1993: 433).

Enflasyon, istihdam oranı, büyüme oranları gibi makro ekonomik sebeplerin yanı sıra bireylerin ekonomik seviyesi, işsizlik ve bunun sonucundaki hayat kaliteleri gibi mikro ekonomik nedenler göçe sebep olan önemli faktörler arasında yer almaktadır (Tamer, 2020: 2810). Ülkelerin ekonomik sistemlerindeki sorunların göçe sebep olduğunu ileri süren makro-ekonomik teorilerden farklı olarak, mikroekonomik teoriler göçün nedenlerini insani sermaye kavramı ve bireylerin seçimleri üzerinden açıklamaya çalışmışlardır (Güllüpinar, 2012: 56). Özellikle artan işsizlik oranları göç sürecinin tüm uluslarda etkin bir rol oynamasına sebep olmaktadır (Köseoğlu ve Artan, 2020: 64; Nurdoğan ve Sahin, 2019: 2203). İnsanlar daha yüksek bir kazanç elde edecekleri ve daha iyi yaşam şartlarına sahip olacakları inançları sonucunda göç etme kararı vermekte ve ülkelerini terk etmektedirler. Bu kararlar, insan sermayesine yapılan bir çeşit yatırım olarak değerlendirildiğine dair farklılaşan görüşler bulunmaktadır (Abadan-Unat, 2006: 111; Köseoğlu ve Artan, 2020: 65; Nurdoğan ve Sahin, 2019: 2204).

Göç sürecinin daha yüksek kazanç elde etme isteği ve bireylerin ekonomik durumu ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Chiswick (2000) çalışmasında, eğitim ve ekonomik seviyesi yüksek olan kişilerin eğitim seviyeleri ve gelirleri çok düşük olan kişilere göre göç etmelerinin daha olası olduğunu ifade etmektedir. Diğer çalışmalar ise bu perspektifin farklı bir varyantı olarak nispeten daha iyi durumda olan tabakaların göç etme olasılığının, nüfusun en fakir veya en zengin kesimlerinden daha olası olduğu ileri sürmektedir (Portes ve Bach, 1985; Hammar, 1995; İçduygu ve Keyman, 2000; İçduygu, 2009). Artan küreselleşme ile birlikte, bilginin ulus ötesine hızlı bir şekilde yayılması ve insanların eğitim seviyelerine bağlı olarak teknolojiye erişme, kullanma ve faydalanabilme arasındaki ilişkiyle bağlantılı olarak başka ülkelerdeki eğitim, ekonomik ve sosyal fırsatlardan haberdar olmaları göçün nedenleri arasında yer almaktadır.

İnsanların eğitim seviyeleri de göçü etkileyen diğer bir önemli faktördür (Salazar-Pastrana vd., 2016: 30; Tansel ve Güngör, 2004: 3). Asgari eğitim-ilkokul veya ortaokul olanların göç etme olasılığı, eğitimi olmayanlara göre iki kat daha fazladır. Bu istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, yüksek eğitime sahip olanların göç etme olasılığı yarı yarıyadır (Sirkeci, 2003:191; Tansel ve Güngör, 2004: 1). Nitelikli eğitime erişim eksikliği, yoksulluk ve ekonomik zorlukların temel nedenlerinden biridir ve bu da insanları iş fırsatları arama ve yaşamlarını iyileştirme aracı olarak göç etmeye yönlendirmektedir. Bu bağlamda örneğin Meksika ve Orta Amerika'dan insanların ABD'ye göç etmesinin nedenleri arasında eğitim fırsatları önemli bir yer almaktadır. Eğitim reformlarının uygulanmasına rağmen, ailenin ekonomik durumunun yetersiz olması ve çete şiddeti yaşanması Latin Amerika'da eğitime erişim ve etkili şekilde eğitim fırsatlarından yararlanma konusunda aksaklıklara sebep olmaktadır (Valdez vd., 2013: 281). Bireyin eğitim seviyesi ona daha iyi iş olanakları, daha yaşanabilir gelir ve daha fazla ekonomik istikrar sağlaması anlamına gelmektedir. Meksika'daki birçok aile çocuklarına eğitimlerini tamamlama fırsatı sağlayamamakta ve bunun çocuklarının ilerideki sosyal, kültürel, ekonomik yaşantılarına olumsuz bir etki yaratacağı düşüncesiyle daha güvenli, sosyal ve ekonomik anlamda daha güçlü ülkelere göç etmektedirler (Suarez- Qroco, 2001: 352; Valdez vd., 2013: 282).

Göçün nedenlerinden biri de ülkelerin içinde buldukları güvensizlik ortamıdır. Terör, suç oranları, savaş gibi faktörler, bireylerin güvenliği ile ilişkili bir durumdur ve bu sebeple göç ile güvenlik arasında oldukça sıkı bir bağ söz konusudur. İnsanlar, yaşadıkları coğrafyalarda terör, savaş ya da suç oranlarının (cinayet, hırsızlık ve vb.) yüksek olması gibi sebeplerden ötürü güvenli bir problem yaşadıkları zaman göç onlar için bir seçim kimi zaman da bir

zorunluluk olmaktadır (Kay & Miles, 1988: 216; Koopmans, 2010: 25; Miles, vd., 1990: 336). Son yıllarda Suriye vatandaşlarının ülkelerinde çıkan savaş, şiddet ve yağmalamalar nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kaldığı bilinmektedir. Yakınlık, kolay erişim, hizmetlere erişilebilirlik, Suriyelileri kucaklayan siyasi duruş ve düşük yaşam maliyeti gibi temel çekici faktörler, Suriyelilerin artan bir hızla Türkiye'ye göç etmesinin arkasında yatan nedenleri anlaşılır kılmıştır. Ayrıca, "politik" olarak tanımlanabilecek yaklaşımlar, coğrafi yakınlıkların, gönderen ve alan ülkeler arasında kurulan bağlantıların altını çizmektedir. (Papademetriou ve Martin, 1991: 48). Göç modelini şekillendirmede ağların rolü oldukça önemlidir. Bu tür ağlar, makro düzeyde tarihi, kültürel, politik veya ekonomik nitelikte olabileceği gibi bireysel düzeyde ailesel veya dostluk bağları ile de olabilir (Akgündüz, 1998: 99; Sirkeci, 2003: 192). Literatürdeki çalışmalarda görelî yoksulluk ve siyasi gerilimlerin rolüne ek olarak, dış göç için fırsatlar sağlayan siyasi, dini, akrabalık ve dostluk ağlarının rolü de dikkate alınmaktadır (Borjas ve Bronars, 1991: 125; Khoo, 2003: 190; Papademetriou ve Martin, 1991: 23).

3. Modelleme ve Verilerin Analizi

Türkiye'den yurtdışına göçün sosyo-ekonomik nedenlerinin çözümlenmesi amacı ile 2016-2019 yılları arasındaki dönemi içeren ve Türkiye illerini kapsayan panel veri seti kullanılarak üç farklı model yardımıyla analiz gerçekleştirilmiştir. İlgili yılların seçilmesindeki belirleyici unsur verilerin erişilebilirliğidir. TÜİK 'ten elde edilen bu değişkenler 2016 ve 2019 yılları arasında erişilebilir. Çalışmada yer verilmiş olan modeller (i) lojistik regresyon modeli, (ii) ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi ve (iii) sayma verisi modelidir.

$$Göç_{it} = \beta_0 + \beta_1 gelengöç_{it} + \beta_2 Suç_{it} + \beta_3 Okuryazar_{it} + \beta_4 Nüfus_{it} + \beta_5 Gelir_{it} + \beta_6 İssizlik_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

1 numaralı eşitlikte yer alan i ifadesi ile belli bir il, t ifadesi ile ise belli bir yıl düzeyinde istatistikler gösterilmiştir. Bağımlı değişken olarak modelde yer verilen $Göç_{it}$, her bir il ve yılda her 100.000 kişi için görülen yurtdışına göç eden nüfusu göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun il düzeyinde hazırlanmış olduğu her ilden yurtdışına giden nüfus istatistikleri toplam sayı olarak sunulmuştur. Ancak yurtdışına giden nüfusun her 100.000 kişi için hesaplanarak çalışılması, toplam sayıya oranla daha sağlıklı bir gösterge olmaktadır. Bu nedenle bağımlı değişken olan yurtdışına göç eden nüfus değişkeni "her 100.000 kişi için yurtdışına göç eden nüfus" olarak il nüfuslarına göre hesaplanmıştır.¹

1 numaralı eşitlikte yer alan değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 1'de yer almaktadır. Bağımlı değişken olarak tahmin edilen "yurtdışına giden nüfus" için 2016-2019 yılları aralığında Türkiye illeri arasında en düşük oran Bitlis ilinde görülmüştür (her 100.000 kişi için yaklaşık 29.59 kişi). En yüksek yurtdışına gitme oranı ise 2018 yılında Gümüşhane ilinde gerçekleşmiştir. 2018 yılında her 100.000 kişide 10.315 kişinin yurtdışına göç etmeye karar verdiği Gümüşhane ilinde önceki yıllarda Türkiye ortalamasına daha yakın bir eğilim gösteren göç oranı 359 ile 913 aralığında değişmekte iken 2018 yılında önemli düzeyde bir farklılık göstererek 10.000'in üzerinde gerçekleşmiştir. Bu değerlerle birlikte Gümüşhane ili Türkiye'deki en yüksek sayıda göç veren 4. il olmakla birlikte en yüksek *oranda* göç veren il olarak da istatistiklere yansımıştır (Tüik, 2022).

¹ Hesaplanma yöntemi: $\frac{Göç\ eden\ nüfus_{it} \times 100.000}{il\ nüfus_{it}}$

Tablo 1. Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Ortalama	Minimum	Maksimum
Bağımlı değişken			
Türkiye'den yurtdışına göç eden nüfus	3351	69	140.223
Türkiye'den yurtdışına göç eden nüfus (her 100.000 kişi için)	280.53	26.59	10.315
Bağımsız değişkenler			
Yurt dışından Türkiye'ye göç eden nüfus	6487	85	0.000
Yurt dışından Türkiye'ye göç eden nüfus (her 100.000 kişi için)	545	32.21	6744
Toplam suç sayısı	2938	98	47091
Toplam suç sayısı (her 100.000 kişi için)	280.5	100.3	554.9
Okuryazar nüfus oranı	95.99	90.64	99
Nüfus yoğunluğu	129.2	11.06	2968
Gelir düzeyi	7682	2946	18232
İşsizlik oranı	10.95	3.6	30.9

Modelde yer alan bağımsız değişkenleri ise sosyolojik ve iktisadi olmak üzere iki ana sınıfta değerlendirmek mümkündür. Bu bağlamda eşitliğin sağ tarafında bulunan *göç ile gelen nüfus* (her 100.000 kişi için), *okuryazar olan nüfus oranı* ve *nüfus yoğunluğu* değişkenlerine sosyolojik değişkenler olarak, diğer değişkenler olan *işsizlik oranı* ve *gelir düzeyi* göstergelerine ise ekonomiyle bağlantılı değişkenler olarak modelde yer verilmiştir. Ayrıca modelde yer alan bir diğer bağımsız değişken olan her 100.000 kişi için görülen *suç* sayısı ise hem sosyoloji hem de ekonomi alanında çalışma alanı bulan ortak bir değişken olarak modelde yer almaktadır.

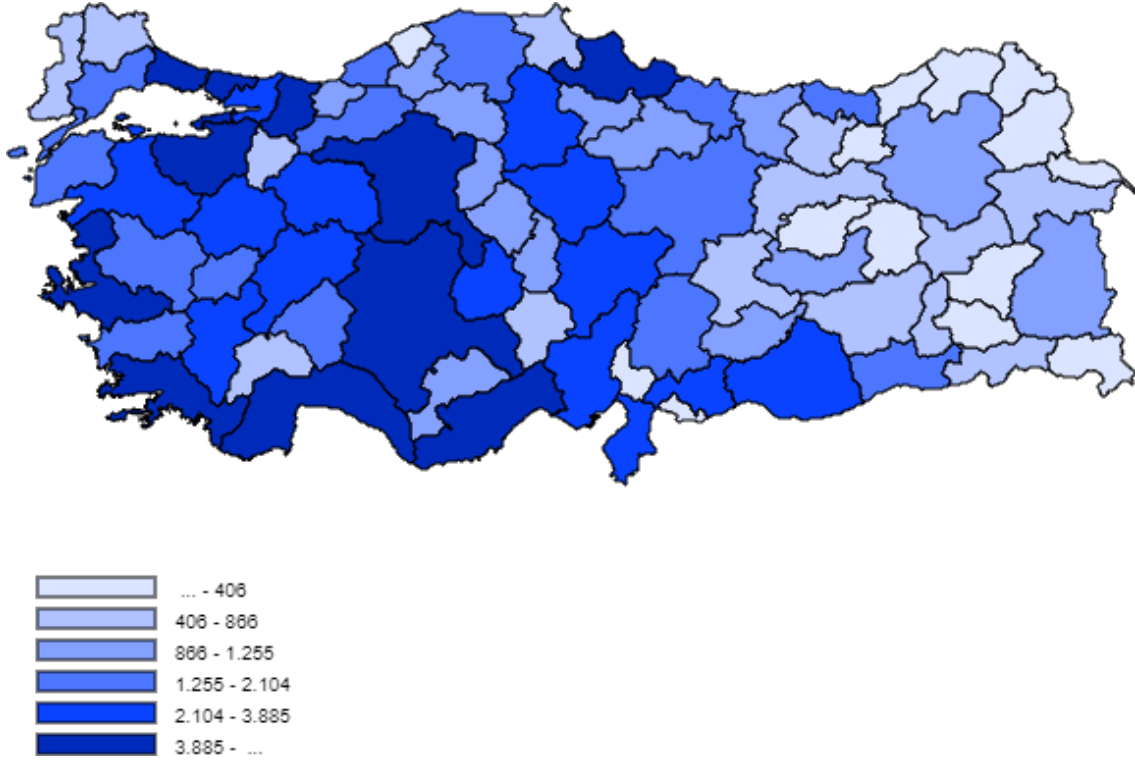
Yurtdışından Türkiye'ye göç ile gelen nüfus değişkeni, bağımlı değişken olan Türkiye'den yurtdışına giden nüfus değişkeninde olduğu gibi her 100.000 kişi için hesaplanarak oransal bir değer olarak kullanılmıştır. Elde edilmiş verilere göre yurtdışından en düşük sayıda göç olan il Bitlis ili (2017 yılında, her 100.000 kişi için 32.21 göçmen), yurtdışından en yüksek göç alan il ise Gümüşhane olmuştur. TÜİK verilerinde dikkat çeken önemli bir nokta, Gümüşhane iline gelen nüfus sayısı 2018 yılında 679 iken 2019 yılında bu sayının 11095 olmasıdır. Nüfus ile orantılandığında ise 2018 yılında her 100.000 kişi için yurtdışından Gümüşhane'ye gelen nüfus sayısı 417 iken 2019 yılında ise bu değer 6743 olarak hesaplanmaktadır. Bu önemli düzeyde değişimin temelindeki faktörler üzerine herhangi bir çalışmaya gerek literatür çalışmalarında gerek ise yazılı basın belgelerinde rastlanmamıştır. TÜİK tarafından açıklanan 2021 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) istatistiklerine göre ise Gümüşhane ilinin Türkiye'de nüfusun en hızlı artan dördüncü il olması, göç ile gelen nüfusun bir etkisi olarak görülebilmektedir.

1 numaralı eşitlikte yer alan bir diğer bağımsız değişken ise suç oranlarıdır. 2016 ve 2019 yılları arasında her ilde meydana gelmiş olan suça bağlı olarak ceza infaz kurumuna giren suçlu sayısı TÜİK il göstergeleri bölümünde sunulmuştur. Nüfus yoğunluğunu da içermek amacıyla bu değişken de her 100.000 kişi için hesaplanarak modele dahil edilmiştir. Suçlu oranının en düşük olduğu il Şırnak ili (her 100.000 kişi için 100), en yüksek il ise Kilis ili olarak görülmektedir (her 100.000 kişi için 554.9). İlk olarak Emile Durkheim tarafından işlenmiş olan anomi kavramı karşılıklı uyum eksikliği ve entegrasyon açısından sorun yaşayan toplumlarda sosyal alanda kararsızlaşmanın görülebileceğini tartışmaktadır (Serpa ve Ferreira, 2018: 689). Kilis ilinde görülmekte olan yüksek suç oranları ise yüksek göç ile toplum yapısında karşılaşılan entegrasyon sorunu ve kuralların işlevselliğini kaybetmesi ile değerlendirilebilir. Literatürde sıklıkla mala karşı işlenen suçlar (hırsızlık, gasp, gibi) ve şiddet suçları (cinayet, tecavüz ve

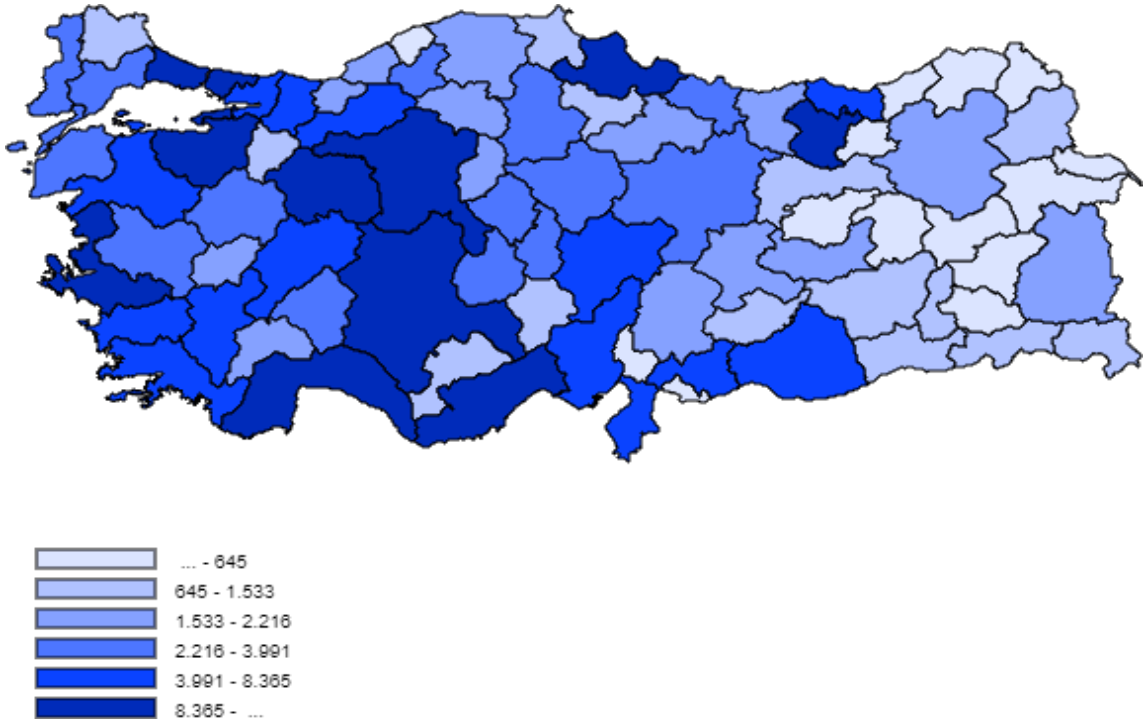
hakaret gibi) ayrı başlıklar altında değerlendirilmektedir. Ancak mevcut çalışmada her iki suç türünü tek bir başlık altında değerlendirerek “suç” değişkenine yer verilmiştir. Bu noktada, toplam suç sayısının belirlenmesinde mağdurun suç için başvuruda bulunmadığı önem taşımaktadır. Özellikle şiddet suçları kategorisinde mağdurların herhangi bir suç duyurusunda bulunmamış olması, ilgili suçun tespitini engellemekte ve verinin doğruluğunu tartışmaya açmaktadır. Modelde yer alan üçüncü bağımsız değişken olan “Okuryazar” değişkeni, her ilde okuma yazma bilen nüfusun toplam nüfusa olan yüzde oranını göstermektedir. Nüfus yoğunluğu değişkeni ise bir kilometre karede yaşayan ortalama kişi sayısını vermektedir. Modelde yer alan tüm değişkenlere ait birim ölçü değerleri, verinin elde edildiği kaynaklar ve verilerin tanımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Değişkenlerin Tanımlanması

Değişkenler	Birim	Tanım	Kaynak
Bağımlı değişken			
Türkiye’den yurtdışına göç eden nüfus	Toplam sayı	Türkiye’den göç eden toplam kişi sayısı	TÜİK
Türkiye’den yurtdışına göç eden nüfus (her 100.000 kişi için)	Oran	Her 100.000 kişi için Türkiye’den göç eden toplam kişi sayısı)	TÜİK
Bağımsız değişkenler			
Yurt dışından Türkiye’ye göç eden nüfus	Toplam sayı	Yurt dışından Türkiye’ye göç eden toplam kişi sayısı	TÜİK
Yurt dışından Türkiye’ye göç eden nüfus (her 100.000 kişi için)	Oran	Her 100.000 kişi için yurt dışından Türkiye’ye göç eden toplam kişi sayısı	TÜİK
Toplam suç sayısı	Toplam sayı	Toplam suç sayısı	TÜİK
Toplam suç sayısı (her 100.000 kişi için)	Oran	Her 100.000 kişi için toplam suç sayısı	TÜİK
Okuryazar nüfus oranı	Yüzde	Okuma yazma bilen nüfusun toplam nüfusa yüzdesi	TÜİK
Nüfus yoğunluğu	Oran	1 kilometre kare içerisinde yer alan ortalama kişi sayısı	TÜİK
Gelir düzeyi	(Bin) Dolar	Yıllık gelir düzey (Dolar)	TÜİK
İşsizlik oranı	Yüzde	Toplam işgücü içerisinde is arayan nüfus yüzdesi	TÜİK

Harita 1. Türkiye'den yurt dışına göç eden toplam nüfus (2019)

Harita 2. Yurt dışından Türkiye'ye göç eden toplam nüfus

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (<https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>).

İktisadi değişkenler olarak modelde yer alan işsizlik oranı ve gelir düzeyi değişkenleri TÜİK il düzeyi veri setlerinden elde edilmiştir. İşsizlik oranları toplam nüfus içerisinde çalışma isteğinde ve yeteneğinde olup istihdam edilmeyen, iş arayan grubun toplam nüfusa olan yüzdesini göstermektedir. 2016 ve 2019 yılları arasında en yüksek işsizlik oranları Mardin, Şırnak, Siirt ve Batman illerinde 2019 yılında görülmüştür (%30,9). En düşük işsizlik oranları ise Giresun, Ordu, Trabzon, Rize ve Artvin illerinde 2016 yılında görülmüştür (%3,6). İkinci iktisadi değişken olan gelir düzeyi ise kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYH) dolar kuru olarak hesaplanmış değerini göstermektedir. En düşük GSYH 2016 yılında Ağrı ilinde \$2,946.00, en yüksek GSYH ise 2016 yılında İstanbul ilinde \$18,232,00 olarak hesaplanmıştır.

Yukarıda açıklanan veriler ve model yardımı ile Türkiye'den yurtdışına göçün sosyoekonomik nedenleri üç farklı model kullanılarak tahmin edilmiştir. Uygulanan her modelin kendi içinde avantajlarından bahsetmek mümkün olmakla birlikte kullanılan veri setinde başarılı sonuçlar vermesi nedeni ile lojistik regresyon yöntemi öncelikli olarak tercih edilmiştir. Çalışmada yer alan diğer iki model ise hem sonuçların desteklenmesi hem de sonuçların güvenilirliğinin test edilmesi için kullanılmaktadır. Lojistik regresyon modeli uygulanması ve yorumlanması açısından en pratik yöntemlerden biri olmakta ve bu çalışmada kullanılmış olan il düzeyinde ve ikincil veri setlerinde kullanımı oldukça başarılı sonuçlar vermektedir. Çalışmada yer alan ikinci yaklaşım, ağırlıklandırılmış en küçük kareler yönteminde ise lojistik regresyon modelinde gözlemlendiği gibi iki ana avantaja sahip bir yaklaşımdır. Öncelikle mikro özellikte olmayan veri setleri için ideal bir yöntem olmakla birlikte uygulanma ve yorumlanması aşamasında kolaylık sağlamaktadır. İkinci olarak ise özellikle veri setinin doğrusal olarak ayrıştırılabilir olduğu durumlarda çok daha verimli sonuçlara ulaşmak mümkün olmaktadır (Maalouf and Trafalis, 2011:180). Çalışmada yer alan üçüncü yöntem, sayma verisi yöntemi (count data estimation), negatif değerlerin olmadığı veri setlerinde politika değerlendirmeleri için başarılı sonuçlar vermektedir. Özellikle sabit görelî politika etkilerini tahmin etme amacıyla tercih edilen bir modeldir (Winkelmann, 2022: 1).

4. Analiz ve Bulgular

2016-2019 yılları arasında Türkiye illeri düzeyinde yurtdışına göç verilerinin analiz sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur. Modelde bağımlı değişken olarak her 100.000 kişi için Türkiye'den yurt dışına göç eden toplam nüfus yer almaktadır. Yurtdışına göç edilmesinde etkiye sahip olduğu hipotezi ile test edilen sosyoekonomik faktörler üç farklı yöntem aracılığı ile tahmin edilmiştir. Aşağıda her farklı modelden elde edilen tahmin sonuçları yer almaktadır.

4.1. Lojistik Regresyon Modeline Göre Tahmin Sonuçları

Lojistik regresyon modelinden elde edilmiş olan tahmin sonuçlarına göre işsizlik oranlarında görülen artış ile birlikte kişilerin yurt dışına göç etme kararları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir (katsayı 0.028). Kalkınma ekonomisi literatüründe işsizlik ve göç arasındaki neden sonuç ilişkisini nihai olarak belirtmek mümkün olmamaktadır. Göçün bir neden olarak kabul edildiği çalışmalarda göç ile gelen nüfus artışının, işsizliği artırdığı belirtilmektedir (Kiguchi ve Mountford, 2017: 1335-1338). Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise göç ile gelen nüfusun işsizlik üzerine ilişkisini incelerken ilgili dönemin boylamsal olarak uzunluğuna vurgu yapılmaktadır. Kısa dönem için yurtdışından gelen nüfusun ülkede işsizliği artıracığı ancak uzun dönemde ise işsizlikte azalış olacağına değinilmektedir (Esposito vd., 2020: 255). İşsizliğin göçü artıran bir unsur olduğuna yer veren çalışmalar ise işsizlik oranlarında artışın finansal olarak stres artışına yol açtığına ve bireylerin işsizlik

oranlarının daha düşük olduğu ülkelere göç etme kararlarına vurgu yapmaktadır (Simpson, 2017: 3). Tablo 3'te birinci kolonda yer alan lojistik regresyona dayalı tahmin sonuçlarında ise işsizlik oranlarında görülen artışın Türkiye'den yurtdışına göçü artıran bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'den yurtdışına göç kararlarında etkiye sahip olduğu tahmin edilen diğer iki faktör ise okuryazarlık oranı ile nüfus yoğunluğu değişkenleridir. Uluslararası göçü beyin göçü düzleminde ele almış olan Gökbayrak, son yıllarda beyin göçünün, önemli ölçüde arttığını tartışmaktadır. Beyin göçünün ise göç alanında önemli etkiye sahip bir kavram olduğunu ve pozitif dışsallığa sahip olduğunun belirtildiği çalışmada özellikle göç alan ülkelerin politikalarının belirleyicilik gücüne vurgu yapmaktadır (Gökbayrak, 2008: 80). Elde edilmiş olan sonuçlara göre okuryazar nüfus ile yurtdışına göç eden nüfus arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Okuryazarlık oranlarında görülen artış ile birlikte göç eden nüfusta da artış olması ya da okuryazar oranındaki azalış ile birlikte yurtdışına göç eden nüfusta bir azalış olması beklenmektedir (katsayı 0.225). Lojistik regresyon yöntemine dayalı tahmin sonuçlarına göre elde edilmiş olan bir diğer bulgu ise nüfus yoğunluğunun göçü etkileyen bir unsur olmasıdır (katsayı 0.001). Bu noktada her kilometre karede yaşayan kişi sayısında artışın göç hareketlerini artırıcı etki yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 3. Tahmin Sonuçları

	Lojistik regresyon modeli	Ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi	Sayma Verisi Modeli
Sabit	-27.671*** (4.653)	-2051.83*** (383.84)	-14.217*** (4.158)
Yurt dışından gelen nüfus	0.0001 (0.0001)	0.227*** (0.016)	0.0003*** (0.000)
Suç oranı	0.0007 (0.0009)	-0.146** (0.063)	-0.000 (0.000)
Gelir düzeyi	0.000 (0.000)	-0.008*** (0.002)	-0.000 (0.000)
Okuryazar olan nüfus	0.225*** (0.051)	23.89*** (4.375)	0.0857* (0.044)
İşsizlik oranı	0.028*** (0.010)	-1.353** (0.599)	0.0003 (0.008)
Nüfus yoğunluğu	0.001*** (0.0003)	0.024 (0.03)	0.000 (0.0002)
Alpha			1138.41*** (-356.21)
R-kare	0.44	0.69	log(nüfus)=1

Not 1 : * p<0.10, ** p<0.05, *** p<0.01

4.2. Ağırlıklandırılmış En Küçük Kareler Yöntemine Göre Tahmin Sonuçları

Ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi kullanılarak elde edilmiş olan sonuçlar Tablo 3'te, ikinci kolonda yer almaktadır. Ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi görece daha az sayıda gözlem sayısı içeren analizlerde başarılı sonuçlar ortaya koyması nedeniyle bu çalışmada tercih edilmiştir. En küçük kareler yöntemi ile ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi arasındaki temel farklılık değişken hata terimi varyans (heteroskedastik varyans) mevcut olup olmamasına dayanmaktadır. Genel kabul gören yaklaşım, doğrusal modellerde değişken hata terimi durumu mevcut ise ağırlıklandırılmış en küçük kareler yönteminin kullanılması yönündedir (Rios-Avila, 2022). Bu çalışmada da birden fazla model kullanılmasının temel nedenlerinden birisi modelin sağlamlığının ya da güvenilirliğinin kontrol edilmesidir.

Ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi (AEKK) kullanılarak elde edilmiş olan tahmin sonuçları ile nüfus yoğunluğu dışında tüm değişkenlerin bireylerin yurtdışına göç kararı vermesinde istatistiksel olarak etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lojistik regresyon yöntemi sonuçlarından farklı olarak yurtdışından gelen göçün, yurt dışına göçü artırıcı etki yaptığı sonucu elde edilmiştir (katsayı 0.227). Bu alanda yapılmış olan ampirik çalışmaların da ortaya koymuş olduğu gibi, gelen ve giden göç arasındaki ilişkinin doğrudan doğruya ifade edilmesinin ötesinde dolaylı bir kanalın olduğundan bahsetmek mümkündür. Örneğin yurt dışından gelen göç ile birlikte misafir olunan ülkede işsizlik oranlarında ve fiyatlarda değişimler görülebilmektedir (AboElsoud vd., 2020:34; Balkan ve Tümen, 2016:683). AEKK yöntemi ile elde edilmiş olan bulgulardan bir diğeri ise gelir düzeyi ile yurtdışına göç arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ve negatif ilişkidir (katsayı - 0.008). Elde edilmiş olan bu sonuca göre bireylerin ekonomik refah düzeylerindeki artışın göçü azaltıcı yönde etkiye sahip olduğunu ifade etmek mümkündür. Gelir dağılımında görülen sorunlar, bireylerin karşılaştıkları fırsat eşitsizlikleri gibi iktisadi kalkınmaya dair göstergelerin göçü etkileyen önemli faktörler olduğunu sonucuna ulaşılmaktadır. Sjaastad'ın 1964'te ortaya koymuş olduğu gelirin maksimizasyonu ve uluslararası göç teorisi çalışmasına göre gelir seviyesinin yüksek olduğu ülkelere göç edilmesi bireylerin gelirini artırmak amacıyla almış olduğu bir karardır. Ancak göç alanında ortaya konmuş olan daha güncel çalışmalar gelir ve uluslararası göç arasında U şeklinde bir yapının olduğunu belirtmekte ve göç etmenin de bir maliyeti olduğunu vurgulamaktadır. Göç ve gelir arasında görülen U şeklindeki grafik, göç etmenin maliyeti nedeni ile belli bir değere kadar pozitif ilişki içinde olmakta ve gelir artışı ile birlikte göç eden nüfusta da artış olması beklenmektedir. Kritik kabul edilen bir noktadan sonra ise bireyleri yurtdışına göç etmeye motive eden düşük gelir düzeyinin aşılması ile birlikte bireylerin artık yurtdışına göç etme kararlarından vazgeçmesi gözlemlenmektedir (McKenzie, 2017: 17; De Haas, 2020: 1).

4.3. Sayma Verisi Modeli Yönetimi Tahmin Sonuçları

Sayma verisi (count data) yönteminin uygulanması ile elde edilen tahmin sonuçları Tablo 3'te, kolon 4'te yer almaktadır. Sayma verisi yöntemi tahmin sonuçlarına göre yurt dışından gelen nüfus ve okuryazar nüfus değişkenleri istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye sahiptir. Yurt dışından gelen nüfus değişkeni, ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi bulguları ile paralel bir şekilde pozitif ilişkiye sahiptir (katsayı 0.0003). Yurt dışından gelen nüfusun, yurt dışına göç eden nüfus için etkili bir değişken olduğu tahmin edilmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı etkiye sahip olan bir diğer değişken ise okuryazar nüfus oranı olarak tahmin edilmiştir (katsayı 0.0857). Lojistik regresyon ve ağırlıklandırılmış en küçük kareler yöntemi tahmin sonuçlarında da bu yönde bulgular elde edilmiştir. Okuryazar oranı ile göç eden nüfus arasındaki ilişkinin iki temel unsura dayandığı tahmin edilmektedir. Öncelikle okuryazar olan nüfusun yurtdışı işgücü piyasasında çalışma koşullarının okuryazar olmayan nüfusa oranla daha olumlu olacağı görüşü bulunmaktadır (Ferrer vd., 2004: 28). Sonuç olarak ise okuryazar nüfusu yurtdışı piyasasında bulunması için motive edici bir faktör olarak görülmektedir. Okuryazarlık oranına ek olarak okullaşma oranının diğer bir ifade ile öğrencilik süresinin çalışılması da göçü etkileyen faktörleri belirlenmesinde önem arz etmektedir. İkinci unsur olarak ise yurtdışına göç etme süreci önemli ve uzun bir evrak hazırlama sürecini gerektirmektedir. Bu süreç ise bireylerin okuryazar olması ile pozitif olarak ilişkilidir.

2016-2019 yılları arasında Türkiye'den yurtdışına göçü etkileyen faktörlerin analizi amacı ile uygulanması üç farklı modele ait tahmin sonuçları yukarıda yorumlanmıştır. Elde edilmiş olan bu sonuçlar, işsizlik-göç ve eğitim-göç ekseninde literatürde yer alan çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Nurdoğan ve Sahin, 2019: 2215; Köseoğlu ve Artan, 2020: 63 ; Tansel ve Güngör, 2004: 7; Ferrer vd., 2004: 28; Kargin, 2018: 233).

SONUÇ

Uluslararası göç hareketleri gerek nedenleri gerek ise sonuçları açısından sosyal bilimlerin önemli bir çalışma alanı olma özelliğini taşımaktadır. Son yılların en fazla göç alan ülkelerinden biri olan Türkiye’de görülen yurtdışına göç hareketlerinin ise incelenmesi özellikle politika belirleyiciler için önem taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye illeri düzeyinde 2016 - 2019 yıllarını kapsayan veriler kullanılarak Türkiye’den yurtdışına göçü etkileye faktörlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Üç farklı model kullanılarak gerçekleştirilen bu analizde okuryazar olan nüfusta görülen artış ile yurtdışına göç arasında pozitif yönlü bir ilişkinin varlığı tahmin edilmiştir. Uluslararası göç hareketlerinde bireylerin okuryazar olmaları önemli bir gösterge olmak ile birlikte okullaşma sürelerinin de göç hareketlerinde etkisinin analiz edilmesi literatür için önem taşımaktadır. Elde edilmiş olan bir başka tahmin sonucu ise yurtdışından Türkiye’ye gelen göç ile Türkiye’de bulunan nüfusun yurtdışına göç etmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Yurtdışından gelen nüfusun yurtiçinde gelir dağılımı, işsizlik oranları ve suç oranları gibi sosyo-ekonomik faktörler üzerinde etkisi beklenmektedir. Modelde de yer verilmiş olan bu faktörlerde görülen değişim ise bireylerin yurtdışına göç kararlarına etki edebilmektedir.

Tahmin sonuçlarına göre bireylerin gelir düzeyinde artış ile yurtdışına gitme kararları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin varlığı mevcuttur. “Gelir düzeyi ve göç” ilişkisinde literatürde yer verilmiş olduğu gibi bu iki değişken arasında negatif ya da pozitif bir ilişki olduğunu belirtmek mümkün değildir. Belli bir gelir düzeyi ve refah seviyesine ulaşana kadar gelir yurtdışına göç etme amaçlarında biri daha yüksek gelir seviyesine ulaşmaktır. Bu nedenle gelir seviyesinde azalış ile birlikte daha yüksek göç hareketliliği beklenmektedir. Benzer bir şekilde belli bir refah düzeyine ulaşmış ve iktisadi ya da finansal kaygı içinde olmayan nüfus için ise uluslararası göç hareketliliğini gerektiren iktisadi bir neden bulunmamaktadır. Bunun sonucunda ise gelir artışı ile birlikte göç hareketlerinde bir azalış beklenmektedir.

Mevcut çalışmanın, Türkiye veri setlerinin kullanılarak yapılan ilk çalışma olması nedeni ile Türkiye’nin göç çalışmaları literatürüne katkısı amaçlanmıştır. Ancak bu çalışmanın iki ana limitinden bahsetmek mümkündür: (1) Birey düzeyinde veri setleri kullanılarak bu çalışmanın gerçekleşmesi daha güvenilir sonuçlar ortaya koyacaktır. Ancak birey düzeyinde bir veri setine ulaşmak mümkün olmamıştır. (2) Kayıt dışı göçmen nüfus ile ilgili bir veriye ulaşım mümkün olmadığı için bağımlı değişken olarak yer alan “yurtdışından Türkiye’ye göç eden nüfus” verisi sadece kayıtlı göçmen nüfusu göstermektedir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N., (1995). “Turkish migration to Europe”, *The Cambridge Survey of World Migration*, 279-284.

Abadan-Unat, N., (2002). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

AboElsoud, M. E., AlQudah, A., & Elish, E., (2020). “Does a change in immigration affect the unemployment rate in host countries? Evidence from Australia”, *Journal of Applied Economics*, 23(1), 21-43.

Akgündüz, A., (1993). “Labour Migration from Turkey to Western Europe (1960–1974) An Analytical Review,” *Capital & Class*, 17(3), 153-194.

Akgündüz, A., (1998). “Migration to and from Turkey, 1783–1960: types, numbers and ethno-religious dimensions.” *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 24(1), 97-120.

- Akgündüz, A., (2017). *Labour migration from Turkey to Western Europe, 1960-1974: A multidisciplinary analysis*. London: Routledge.
- Albayrak, A. S., (2008). "Değişen Varyans Durumunda en Küçük Kareler Tekniğinin Alternatifi Ağırlıklı Regresyon Analizi ve Bir Uygulama", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 111-134.
- Balkan, B. ve Tumen, S., (2016). "Immigration and prices: quasi-experimental evidence from Syrian refugees in Turkey", *Journal of Population Economics*, 29(3), 657-686.
- Borjas, G. J. ve Bronars, S. G., (1991). "Immigration and the Family", *Journal of Labor Economics*, 9(2), 123-148.
- Castañeda, H., Holmes, S. M., Madrigal, D. S., Young, M. E. D., Beyeler, N., ve Quesada, J.,(2015). "Immigration as a social determinant of health", *Annual review of public health*, 36(1), 375-392.
- Castles, S. ve Miller, M. J., (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, Çev. Bülent Uğur Bal, İbrahim Akbulut, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castles S, De Haas H, Miller M., (2013). *The age of migration: International population movements in the modern world*, 5th edn. London: Palgrave Macmillan.
- Chiswick, B. R., (2000). "Are immigrants favorably self-selected. Migration theory: Talking across Disciplines", *Institute of Labor Economic*, 131(1), 61-77.
- Colic-Peisker, V., (2017). "Globalization and migration", *Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance*. Switzerland: Springer International Publishing, 1-7.
- Dedeoğlu, S., (2011). "Türkiye'de göçmenlerin sosyal dışlanması: İstanbul hazır-giyim sanayinde çalışan Azerbaycanlı göçmen kadınlar örneği", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66(1), 27- 48.
- De Haas, H., (2010). "Migration Transitions: A Theoretical and Empirical Enquiry into the Development Drivers of International Migration", *Oxford International Migration Institute Working Paper* 1(24).
- Dougherty, C., (2011). *Introduction to Econometrics*, London: Oxford University Press, 5th Edition.
- Erdoğan, M. M., (2015). "Avrupa'da Türkiye kökenli göçmenler ve 'Euro-Turks barometre' Araştırmaları", *Göç Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 108-148.
- Esposito, P., Collignon, S., & Scicchitano, S., (2020). "The effect of immigration on unemployment in Europe: Does the core-periphery dualism matter?", *Economic Modelling*, 84(1), 249-258.
- Ferrer, A., Riddell, W. C., & Green, D. A., (2004). *The effect of literacy on immigrant earnings* (Vol. 89). Ottawa: Statistics Canada.
- Güllüpinar, F., (2012). "Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir Değerlendirme", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-85.
- Gökbayrak, Ş., (2008). "Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmaları: Beyin Göçü Üzerine Bir İnceleme", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(03), 65-82.
- İçduygu, A., (2009). "International migration and human development in Turkey", *Human Development Research Paper (HDRP) Series*, 52(1), 1-45.
- İçduygu, A., & Keyman, E. F., (2000). "Globalization, security, and migration: the case of Turkey", *Global Governance*, 6(1), 383-398.
- Kargın, İ. A., (2018) "An Assessment of the Refugees' Access to Labor and Housing Markets and Healthcare Services in Turkey from Syrian Refugees' Perspective", *Border Crossing*. London, UK, 8(1), 220-236.
- Kay, D., & Miles, R., (1988). "Refugees or migrant workers? The case of the European volunteer workers in Britain (1946-1951)", *Journal of Refugee Studies*, 1(3-4), 214-236.

- Khoo, S. E. (2003)., "Sponsorship of relatives for migration and immigrant settlement İntention", *International migration*, 41(5), 177-199.
- Kiguchi, T., & Mountford, A., (2019). "Immigration and unemployment: A macroeconomic Approach", *Macroeconomic Dynamics*, 23(4), 1313-1339.
- Kunuroglu, F., Yagmur, K., Van De Vijver, F. J., & Kroon, S., (2018). "Motives for Turkish return migration from Western Europe: Home, sense of belonging, discrimination and transnationalism", *Turkish Studies*, 19(3), 422-450.
- Koopmans, R., (2010). "Trade-offs between equality and difference: Immigrant integration, multiculturalism and the welfare state in cross-national perspective", *Journal of ethnic and migration studies*, 36(1), 1-26.
- Köseoğlu, M. & Artan, G., (2019). "Göç, İşsizlik ve Gelir Arasındaki İlişkilerin Analizi: OECD Ülkeleri Örneği", *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 6 (1), 61-81.
- Kutal, G., (1992). Türkiye'de İşsizliğin Yapısal Özellikleri. *II. İstihdam Haftası Tebliğleri*, 61-66.
- Lordoğlu, K., (2015). "Türkiye'ye yönelen düzensiz göç ve işgücü piyasalarına bazı yansımalar", *Çalışma ve Toplum*, 1(44), 29-44.
- Maalouf, M., & Trafalis, T. B., (2011). "Robust weighted kernel logistic regression in imbalanced and rare events data", *Computational Statistics & Data Analysis*, 55(1), 168-183.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E., (1993). "Theories of international migration: A review and appraisal", *Population and development review*, 431-466.
- McKenzie, D., (2017). "Poverty, inequality, and international migration: Insights from 10 years of migration and development conferences", *Revue d'économie du développement*, 25(3), 13- 28.
- Mavroudi, E., & Nagel, C., (2016). *Global migration: Patterns, processes, and politics*. London: Routledge.
- Miles and, R., Satzewich, V., & Miles, R., (1990). "Migration, racism and 'postmodern' capitalism1", *Economy and Society*, 19(3), 334-358.
- Nurdoğan, A. K. & Şahin, M., (2019). "Türkiye'ye Yönelen Uluslararası Göç İşsizliğin Bir Nedeni mi?", *OPUS International Journal of Society Researches*, 11 (18) , 2201-2223.
- Papademetriou, D. G., & Martin, P. L., (1991). "Labor migration and development: Research and policy issues", *The unsettled relationship: Labor migration and economic development*, 3(3): 3-51.
- Penninx, R., (1982). "A critical review of theory and practice: the case of Turkey", *International Migration Review*, 16(4), 781-818.
- Rios-Avila, F., (2022, Subat 3). Retrieved from OLS vs WLS: Dealing with heteroskedasticity: https://friosavila.github.io/playingwithstata/main_ols_wls.html
- Salazar-Pastrana, A., Castillo-Burguete, M. T., Paredes-Chi, A., & Dickinson, F., (2016). "Effects of immigration on women's education."Here they wake you up to a different way of thinking", *Journal of Behavior, Health & Social Issues*, 8(1), 26-34.

EXTENDED ABSTRACT**GENİŞLETİLMİŞ ÖZET****SOCIO-ECONOMIC REASONS OF MIGRATION FROM TURKEY TO ABROAD****Introduction and Research Purpose:**

Migration has been a common phenomenon throughout history, driven by factors such as climate, economy, social issues, culture, politics, and education. In recent years, brain drain and labor migration have become prominent topics in international migration discussions. The high educational level of individuals involved in brain drain creates significant losses for their home countries. Understanding the reasons and consequences of migration is important to address social, economic, and cultural challenges faced by both sending and receiving countries. The objective of this study is to examine the socio-economic factors influencing individuals' decisions to migrate. To achieve this, city-level panel data from 2016 to 2019 for 81 cities in Turkey is utilized. Four different models, including logistic regression, weighted least squares, adjusted variance, and count data methods, are employed for empirical analysis.

Literature Review:

Globalization plays a vital role in analyzing and addressing social issues and changes in relationships. Studies on migration highlight the need to understand the causes and consequences of various types of migration beyond national boundaries due to increased globalization. It is crucial to comprehend the effects of globalization on social issues and the relationship between migration causes and consequences at global, national, and local levels. Specifically, analyzing the changing status of Turkey as a transit country and the increasing emigration from Turkey requires a comprehensive understanding of the social, economic, and political changes within Turkey, both nationally and internationally. In addition to macroeconomic factors such as inflation, employment rate, and growth rates, microeconomic reasons such as individuals' economic status, education, unemployment, and resulting quality of life play significant roles as factors causing migration (Tamer, 2020: 2810). Unlike macroeconomic theories that attribute migration to problems in a country's economic systems, microeconomic theories explain the causes of migration through the concept of human capital and individual choices (Güllüpinar, 2012: 56).

Methodology and Findings:

In order to analyze the socio-economic reasons of migration from Turkey to abroad, the analysis was carried out with the help of three different models, using the panel data set covering the provinces of Turkey, covering the period between the years 2016-2019. Models included in the study are (i) logistic regression model, (ii) weighted least squares method and (iii) counting data model. The dependent variable, the population migrating abroad, was calculated as "the population migrating abroad for every 100,000 people", according to the population of the provinces. It is possible to evaluate the independent variables in the model in two main classes as sociological and economic. According to the estimation results obtained from the logistic regression model, it has been determined that there is a statistically significant and positive relationship between the increase in unemployment rates and the decision of people to migrate abroad. With the estimation results obtained by using the weighted least squares method, it has been concluded that all variables, except population density, have a statistical effect on individuals' decision to migrate abroad.

Lastly, the estimation results of the counting data method, the variables of the population coming from abroad and the literate population have a statistically significant relationship.

Conclusions:

According to the estimation results, there exists a negative and statistically significant relationship between individuals' income level and their decision to migrate abroad. As it is mentioned in the literature on the "income level and migration" relationship, it is not possible to determine whether the relationship between these two variables is negative or positive. Until reaching a certain income level and level of well-being, one of the purposes of income is to achieve a higher income level by migrating abroad. Therefore, a higher level of migration is expected with a decrease in income level. Similarly, for individuals who have reached a certain level of well-being and do not have economic or financial concerns, there is no economic reason that necessitates international migration. As a result, an decrease in migration movements is expected with an increase in income.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>	Suzan Odabaşı Gürgil			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Türkiye'den Yurtdışına Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenleri			
Tarih <i>Date</i>	30.06.2023			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>	Araştırma Makalesi			
Yazarların Listesi / List of Authors	Suzan Odabaşı Gürgil, Nuray Karaman			
Sıra No	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Suzan Odabaşı Gürgil	%50	Çıkar çatışması yoktur.	-
2	Nuray Karaman	%50	Çıkar çatışması yoktur.	-